

Ellenzéki félelmek és féltések

Hol van Arturo Ui?

Mások már idézték mostanában **Eörsi Istvánt**, aki még szeptember közepén adta tudtunkra a Magyar Hírlapban hajnali félelmét, mikoron telefoncsörgésre ébredt. A telefonáló természetesen antiszemita volt, aki őt Dunába lövéssel fenyegette. Írónk, akit hasonló hajnali atrocitások 1994 és 1998 között egyébként nem értek, imígyen elmélkedett álmotlansággal, a megrázó élményről: „Hogyan lehetséges, hogy a választások után ilyen hamar előbújtak odúkból és repedéseikből...” bizonyos kórokozók? A válasz – mondja – egyszerű: kedvez nekik a klíma. Majd így folytatja: „A verbális erőszak áthatja e kormány hét-köznapjait... a fajgyűlölet több mint fél évszázados szünet után szervezett formában parlamenti képviselőkhöz jutott... a mi jobbközép kormányunk jobb felé végtelenül nyitott. Elfogadja a honi nemzeti szocialisták állandósult támogatását...” Egy olyan párt teszi ezt „amely liberálisnak vallja magát... előbb a harcos antiliberalis Torgyánt tünteti ki a »polgár« megjelöléssel, majd sutyiban Csurkákra is kiterjeszti a fogalom védőszárnyait... összenőtt, ami nem tartozott össze”.

Eörsit nem lehet elégszer idézni, mert dolgozata szimptomatikus. Tünete azon szorongásoknak, amelyek eluralkod(hat)tak némelyeken, tekintet nélkül vallásra, származásra és arra, hogy az ősök mely égtáj felől érkeztek ebbe az országba. A félelem, ha ténylegesen létezik, s nem az író agyában született, mint egy kiadós vacsora utáni zaklatott éjszaka terméke, megalapozott is lehet. Ám semmi köze antiszemitizmushoz, jobboldalhoz; Torgyánhoz, Csurkához; de még ahhoz sem, hogy ifj. Hegedűs Loránt lelkész, képviselő elítélendően beszélt az ország házában. A félelem nem ebből táplálkozik. Ha a lelkész, mint olvashattuk, kódoltan antiszemita volt, akkor az író üzenetéhez is kódkulcs szükségeltetik; habár a megfejtés nem olyan nehéz.

Mert vannak félelmek. Aki nem ért valamit, hajlamos szorongani. Hiszen az ellenzék, a korábbi elsőprő fölényű kormánykoalíció nem érti, hogy tudós politológusok, éles szemű írók, magabiztos politikusok, elfogulatlan közvélemény-kuta-

tók, valamint a médiumok előrejelzései és támogatása ellenére, miként billent ki a hatalomból. Nem értik, mit jelent a „leifjazzott”, „lefiataleberezett” – egyéb jelzőket most ne is említünk – miniszterelnök azon kijelentése, miszerint *az erőt nem szégyelleni, hanem használni kell*. Nem értik vagy nem merik

amilyenné évtizedek alatt tették. Hogyne lenne félelem, amikor a mostani igazságügy-minisztert nem hatotta meg könnyekig a jogerősen elítélt bankár börtönviszonyok között állítólag nem kezelhető betegsége. S úgy döntött, a Legfelsőbb Bíróság ítéletét tekintti mértékadónak. Nem pedig a köztársasági elnök ke-

tősége. Ezt egy jogállamban még akkor sem szokták megtenni, ha az államfő döntésén el is lehet vitatkozni.” A másik cikk következtetése: „A Dávid I.-döntés nem Kunos Péternek szól, még csak nem is Göncz Árpádnak, hanem a magyar polgári demokráciának.”

Világos: az elnök egyenlő demokrácia. Erre még jól emlékezhetünk. Ebből pedig az következik: kiválasztott gazdasági bűnözők védelme is egyenlő a demokráciával. Fel sem merül, hogy az *azonos mérce* alkalmazása, a bizalom az igazságszolgáltatásban, a polgárok pénzének biztonsága, az előjogok felhasználása számos egyéb tényező összessége egyenlő – nem csak magyar – a polgári demokráciával.

A félelemnek más jelei is vannak. Mert Eörsi csak a „honi nemzeti szocialisták” térnyeréséről beszél, megfélemedve arról, hogy az általa minősítettékkel a kormányzóknak nem egyezkedtek. Azt pedig, hogy ki kit tekint legfőbb ellenfelének s ki kivel szavaz, demokratikus eszközökkel befolyásolni nem lehet. Írónk figyelme azonban arra nem terjed ki (mivel állítólag fél, hát nem meri észrevenni), hogy immár hivatalosan is megindult a „baloldali blokk” – volt már ilyen történelmünkben – kialakulása, a szélső baloldallal való hivatalos kapcsolatfelvétel. Az SZDSZ-szel szövetséges MSZP ténylegesen is felvette a kapcsolatot a Munkáspárttal; Kiss Péter szocialista (BIT) alelnök felhatalmazással tárgyal a munkáspárti elnökkel, Thürmer Gyulával. Eörsi pártja pedig ugyebár az SZDSZ. Vagyis kimondható, s nem csak feltételezés: az út Thürmertől Magyar Bálintig (Eörsi Istvánig), a Munkáspárttól a szocialistákhoz át a szabad demokráciáig vezet. Emiatt nincsenek rémálmai írónknak? Nem tud arról, hogy a bolsevisták antiszemiták is voltak?

Hogyne tudna róla. De most az a cél, hogy elhitessék: Magyarország a rettegés országa; Orbán Viktor – mint többen írják – rosszabb, mint *Antall József*. Orbán maga Arturo Ui. Akit meg kell állítani. Utcai politizálással, kék szalaggal, Chartával. De hol van itt Arturo Ui? És mitől fél, mit félt Eörsi?

Speidl Zoltán

BERTALAN TIVADAR GRAFIKÁJA

érteni: mit jelent az egyensúly a gazdasági, kulturális, médiabeli befolyás tekintetében. Nem értik, hogyan szándékozhat (merhet) az ez idő szerinti legerősebb politikai, szellemi irányzat legalább annyit magáénak tudni, mint a másik, ezúttal vesztes, ám jelentős csoportosulás. Nem tudják, mi a különbség a túlhatalom és a tényleges viszonyokat tükröző egyensúly között. Még lidércs álomnak vélik csak, hogy megtörhetnek monopóliumok, melyekre korántsem csak jogszzerűen – erkölcsről most szó se essék – tettek szert a mostani birtoklók.

Érthető a félelem. Érthető, mert felnőtt egy generáció, amelyik rendes iskolákban tanult, nyelveket tud, évtizede politizál, mégpedig szocializmus kori beidegződések nélkül. Ez a gárda lendületes. S ez jót tesz ennek a kádári örökségű, atyáskodáshoz szokott, tenyérből etetett országnak. Még akkor is, ha a lendület, mint a támadó foci, hibákhoz is vezethet. Mert magában rejti a veszélyt, hogy fellazulhat a védelem, s az ellenfél is gölt ló. És mintha ez a csapat azt is tudná: a társadalom nagy többsége kevésé tehet arról, hogy olyanná lett,

gyelmi javaslatát. Érthető az ijedelem; az ügynek kettős üzenete van. Az egyik: fontosabb, hogy bűn ne lehessen büntetlen, mint az, kit milyen körök támogatnak, s kik jelennek meg tünnetőleg a bűnös perének tárgyalásán. A másik üzenet: Göncz Árpád köztársasági elnök sem megfellebbezhetetlen.

A Kunos-ügyről írott ellenzéki cikkek nem is a bankárról szólnak. Nem őt féltik, nem őt sajnálják. Kunos nem érdekes. Nem ő az igazi tét. Hanem a köztársasági elnök. Róla szól ez az egész történet. Mint – példának okáért – a Népszavából két egymást követő napon (november 11–12.) is kiderült. Az egyik cikk szerint: „Dávid Ibolya az ellenjegyzés megtagadásával nyilvánította, hogy sokkal inkább pártkatona, mint szakminiszter. Nem azért, mert nem lehet elhinni neki vagy Orbánnak, hogy Kunos a jelenlegi politikai helyzetben betegen is kibír néhány év börtönt. Hanem azért, mert a köztársasági elnök döntését ilyen ügyben rossznak minősíteni, s gyakorlatilag megsemmisíteni még akkor sem szokás, ha a hatályos törvények alapján erre megvan a lehe-